

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Ewolucja systemów rzecznych

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Geografia Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych Poziom studiów studia drugiego stopnia Forma studiów studia niestacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2023/24 Kod zajęć 07GRFN.22S.06069.23 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy w module Blok zajęciowy Przedmioty specjalnościowe
Koordynator zajęć	Małgorzata Mazurek	
Prowadzący zajęcia	Małgorzata Mazurek	
Okres Rok 2	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia - Wykład: 10, Zaliczenie z oceną; w tym zajęcia zdalne: - Wykład synchroniczny: 8 - Laboratorium: 10, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 4

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	zapoznanie z uwarunkowaniami, mechanizmem i dynamiką erozyjnych oraz akumulacyjnych procesów fluwialnych
C2	charakterystyka związków przyczynowo skutkowych pomiędzy procesami fluwialnymi a komponentami środowiska geograficznego, przedstawienie ich czasowego oraz przestrzennego zróżnicowania
C3	zapoznanie ze współczesnymi tendencjami rozwoju systemów rzecznych, w tym procesami renaturyzacji koryt rzecznych
C4	zastosowanie wiedzy z zakresu geomorfologii do analizy i interpretacji niekorzystnych skutków antropopresji w korytach rzecznych
C5	zapoznanie z publikacjami naukowymi z zakresu geomorfologii fluwialnej (artykuły przeglądowe, studia przypadku, raporty)
C6	wykonanie projektów prezentujących wybrane procesy fluwialne, ich uwarunkowania i przebieg, monitoringu procesów fluwialnych w celu skutecznego zarządzania rzekami; dyskusje jak systemy rzeczne reagują na zmiany środowiskowe

Wymagania wstępne

1. podstawowa wiedza i umiejętności z zakresu geomorfologii, meteorologii i klimatologii, hydrologii, biogeografii, geografii społeczno-ekonomicznej,
2. umiejętność posługiwanie się opracowaniami kartograficznymi i zdjęciami satelitarnymi.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	zna uwarunkowania, mechanizm i dynamikę obiegu wody w zlewni oraz procesów fluwialnych: erozyjnych, transportowych i akumulacyjnych	GRF_K2_W03	Kolokwium pisemne, Projekt, Prezentacja multimedialna
W2	rozpoznaje i charakteryzuje układy planarne koryt rzecznych i ich uwarunkowania	GRF_K2_W03, GRF_K2_W05	Kolokwium pisemne, Projekt, Prezentacja multimedialna
W3	zna i rozumie relacje między funkcjonowaniem procesów fluwialnych a działalnością człowieka w różnych skalach przestrzennych	GRF_K2_W03, GRF_K2_W04	Kolokwium pisemne, Projekt, Prezentacja multimedialna
W4	zna współczesne tendencje rozwoju systemów rzecznych, w tym procesy renaturyzacji koryt	GRF_K2_W03, GRF_K2_W07	Kolokwium pisemne, Projekt, Prezentacja multimedialna
Umiejętności - Student/ka:			
U1	potrafi scharakteryzować i ocenić zależności pomiędzy procesami fluwialnymi a procesami denudacyjnymi	GRF_K2_U07, GRF_K2_U08	Kolokwium pisemne, Projekt, Prezentacja multimedialna
U2	potrafi zastosować wiedzę z zakresu geomorfologii do analizy i interpretacji niekorzystnych skutków antropopresji w korytach rzecznych	GRF_K2_U05, GRF_K2_U08	Kolokwium pisemne, Projekt, Prezentacja multimedialna
Kompetencji społecznych - Student/ka:			

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
K1	posługuje się literaturą naukową dotyczącą problematyki zajęć, źródłami elektronicznymi, opracowaniami kartograficznymi oraz potrafi określić ich wartość użytkową	GRF_K2_K01, GRF_K2_K02	Kolokwium pisemne, Projekt, Prezentacja multimedialna
K2	wykazuje aktywną postawę w pracy zespołowej, obiektywnie ocenia wkład pracy własnej i innych w przygotowanie wspólnego opracowania, współpracuje w grupie w celu rozwiązania określonego problemu	GRF_K2_K02, GRF_K2_K06	Projekt, Prezentacja multimedialna

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Funkcjonowanie systemu fluwialnego: obieg wody, składowe zasilania koryta rzeczne, reżim rzeczny: wezbrania i niżówki, inicjacja koryta rzeczne	W1, U1, K1	Wykład, Laboratorium, Wykład synchroniczny
2.	Procesy erozyjne w korytach rzecznych: mechanizm uruchamiania osadów, erozja wsteczna, erozja boczna, koryta skalne i aluwialne. Transport rzeczny: źródła i drogi dostawy materiału do koryta, dynamika transportu fluwialnego	W1, U2, K1, K2	Wykład, Wykład synchroniczny
3.	Depozycja fluwialna: uwarunkowania, osady korytowe, formy i osady pozakorytowe, bilans materiału	W1, U1, K1, K2	Wykład, Laboratorium, Wykład synchroniczny
4.	Układy planarne koryt rzecznych: jednokorytowe o pojedynczym nurcie, wielonurtowe, systemy wielokorytowe, uwarunkowania rozwoju koryt aluwialnych	W2, W4, U1, K1, K2	Wykład, Laboratorium, Wykład synchroniczny
5.	Formy dolin rzecznych, terasy rzeczne, przełomy rzeczne, Rozwój rzeźby fluwialno-denudacyjnej. Wpływ tektoniki na rzeźbę dolin rzecznych.	W2, W4, U1, K1, K2	Wykład, Laboratorium, Wykład synchroniczny
6.	Zmiany aktywności fluwialnej - wpływ zmian klimatu i zmian użytkowania ziemi; degradacja koryt rzecznych pod wpływem antropopresji. Zdarzenia ekstremalne w systemach rzecznych.	W3, W4, U2, K1, K2	Wykład, Laboratorium, Wykład synchroniczny
7.	Renaturyzacja koryt zdegradowanych w wyniku antropopresji, samoistna renaturyzacja.	W2, W3, W4, U2, K1, K2	Wykład, Laboratorium, Wykład synchroniczny

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień
Laboratorium	Dyskusja, Metoda analizy przypadków, Metoda projektu

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Warunkiem przystąpienia do kolokwium jest zaliczenie ćwiczeń. Ocenę końcową stanowi wynik kolokwium pisemnego. Skala ocen: • bardzo dobry (bdb; 5,0) – od 90% punktów, • dobry plus (db plus; 4,5) – od 80% punktów, • dobry (db; 4,0) – od 70% punktów, • dostateczny plus (dst plus; 3,5) – od 60% punktów, • dostateczny (dst; 3,0) – od 50% punktów, • niedostateczny (ndst; 2,0) – poniżej 50% punktów.
Laboratorium	Na ocenę końcową składa się ocena z raportów obejmujących poszczególne projekty (50% oceny końcowej) oraz prezentacji multimedialnych (50% oceny końcowej). Kryteria oceniania: • bardzo dobry (bdb; 5,0) – od 90% punktów, • dobry plus (db plus; 4,5) – od 80% punktów, • dobry (db; 4,0) – od 70% punktów, • dostateczny plus (dst plus; 3,5) – od 60% punktów, • dostateczny (dst; 3,0) – od 50% punktów, • niedostateczny (ndst; 2,0) – poniżej 50% punktów.

Literatura

Obowiązkowa

1. Migoń P., 2006, Geomorfologia. PWN, Warszawa.
2. Knighton D., 1998. Fluvial Forms and Processes. A New Perspective. Routledge.
3. Andrzejewski L., Krzemień K., Zwoliński Z., 2018. Zarys przyrodniczych i antropogenicznych uwarunkowań rozwoju systemów dolinnych i korytowych w Polsce. Landform Analysis 37, 17–51.
4. Slaymaker, O., Spencer, T., Embleton-Hamann, Ch., 2012. Geomorphology and Global-Environmental-Change. Cambridge University Press.

Dodatkowa

1. Bajkiewicz-Grabowska, E., 2002. Obieg materii w systemach rzeczno-jeziornych. Uniwersytet Warszawski Wydz. Geogr. i Studiów Regionalnych, Warszawa.
2. Górczyca E., 2016, Rozwój górskich źwirodennych koryt rzecznych w warunkach antropopresji, IGI GP UJ, Kraków.
3. Hydrologia Polski, P. Jokiel, J. Pociask-Karteczka, W. Marszałewski (red.), PWN, Warszawa.
4. Kostrzewski, A., Mazurek, M., Zwoliński, Zb., 1994. Dynamika transportu fluwialnego górnej Parsęty jako odbicie funkcjonowania systemu zlewni. Stow. Geomorf. Polskich, Bogucki, Wyd. Nauk., Poznań.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	10
Laboratorium	10
Czytanie wskazanej literatury	20
Przygotowanie raportu	20
Przygotowanie prezentacji multimedialnej	15
Przygotowanie do egzaminu	30

Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 105
Liczba punktów ECTS	ECTS 4

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
GRF_K2_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do świadomego korzystania ze sprawdzonych źródeł informacji naukowej i krytycznego wnioskowania
GRF_K2_K02	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do pogłębiania kompetencji zawodowych i aktualizacji wiedzy geograficznej wzbogaconej o wymiar interdyscyplinarny
GRF_K2_K06	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do działania w sposób przedsiębiorczy i angażowania się w realizację projektów społecznych, ekologicznych i gospodarczych
GRF_K2_U05	Absolwent/ka potrafi odnaleźć i wybrać niezbędne informacje z literatury fachowej i innych źródeł, w języku polskim oraz w języku angielskim w zakresie studiowanej specjalności
GRF_K2_U07	Absolwent/ka potrafi poprawnie wnioskować na podstawie danych z różnych źródeł informacji geograficznych
GRF_K2_U08	Absolwent/ka potrafi opisywać w stopniu pogłębionym komponenty środowiska geograficznego oraz współzależności zachodzące między nimi
GRF_K2_W03	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym złożone zjawiska i procesy przyrodnicze w skali globalnej, regionalnej i lokalnej i ich wpływ na sferę społeczno-gospodarczą
GRF_K2_W04	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym złożone zjawiska i procesy społeczno-kulturowe i gospodarcze w skali globalnej, regionalnej i lokalnej i ich wpływ na środowisko przyrodnicze
GRF_K2_W05	Absolwent/ka zna i rozumie koncepcje geograficzne dotyczące zróżnicowania przestrzennego zjawisk na powierzchni Ziemi w kontekście ich wyjaśniania i modelowania
GRF_K2_W07	Absolwent/ka zna i rozumie konflikty między przyrodniczymi a społeczno-kulturowymi składnikami środowiska geograficznego Ziemi oraz wyjaśnia przyczyny ich wystąpienia i sposoby rozwiązania